

De ontstaansgeschiedenis van de huidige Alkmaarse synagoge.

Een persoonlijk verhaal.

door Loes Citroen

Voor de 2e wereld oorlog waren er vele synagogen in de kop van Noord Holland: in Den Helder, Alkmaar, Zaandam, Hoorn, Enkhuizen en Medemblik. Na de 2e wereldoorlog was daar niets meer van over of ze hadden een andere bestemming gekregen of zij waren afgebroken.

In Alkmaar was de voormalige synagoge in de Hofstraat er nog die dienst had gedaan tot 4 maart 1942. Nadat de Joodse gemeenschap uit Alkmaar was weggevoerd en vermoord, was er geen bestaansrecht meer voor de synagoge. Waarop zij in 1952 werd verkocht aan de Baptisten.

Vanaf dat moment werd de synagoge een christelijke kerk. Zelf was ik op de hoogte van de geschiedenis van de voormalige synagoge in de Hofstraat. En ik besloot dan ook op een zondag een dienst bij te wonen in de Baptisten kerk. Op die manier kon ik het interieur en de sfeer voelen die er was. Eenmaal binnen werd ik overmand door emotie en sprak toen met mij zelf af: dit huis moet zijn Joodse wortels weer terugkrijgen.

Vele jaren verstreken en op 2 juli 1997 werd de Alkmaarse synagoge opgericht door Nicole Elte, Sjosjanna Liceda en mijzelf. Met als doel de voormalige synagoge weer in ere te herstellen.

Er werden vele gesprekken gevoerd op politiek niveau o.a. met alle gemeentelijke partijen en de provincie, burgemeesters, met het bedrijfsleven, met geestelijken, met particulieren, en uiteraard met de Baptisten. Er werd veel vergaderd. Er is hard gewerkt, maar op den duur geloofden velen er niet meer in dat dit project nog kans van slagen had. Zelf verloor ik nooit de moed en ging steeds weer door. Het proces heeft ruim 12 jaar geduurd.

Uiteindelijk was het dan zover en kon op 23 december 2009 de overdracht worden getekend. Nu volgde het proces van een zeer intensieve restauratie, die begon in december 2010.

Het jaar daarop werd die al voltooid, zodat de synagoge zijn heropening kon beleven op 15 december 2011. *)

En het resultaat was verbluffend: er stond een prachtig gerestaureerde stijlvolle synagoge in Alkmaar. Een rijksmonument waardig.

Het is overigens meer dan een restauratie alleen. Naast de sjoel bevindt zich een multifunctionele ruimte waar lezingen worden gegeven, schoolkinderen voorlichting over racisme en antisemitisme krijgen en er is ruimte voor een soeka, in de Abraham de Wolff zaal. Een zaal vernoemd naar de laatste Rabbi in Alkmaar. Hij woonde met zijn gezin naast de synagoge. Achter de sjoel is nu ook een woongelegenheden. Bij de ingang van de sjoel is er een namenmonument van glas van twee bij twee meter, waarop de namen ingegraveerd staan van de Alkmaarse Joden die op die ijskoude dag in maart '42 zijn weggevoerd. Ook het mikwe heeft een museale functie gekregen. Als bestuur hebben we ook contact met de kleindochter van rabbijn de Wolff, de laatste rabbijn van Alkmaar, over wie het boekje 'Rond het huis van de laatste rabbi van Alkmaar' verscheen. Na uitverkocht te zijn, is het nu opnieuw uitgegeven in 2020. Het is te bestellen op info@alkmaarsesynagoge.nl Zo is er - meer dan vijftien jaar nadat de Joden uit Alkmaar moesten vertrekken - weer een nieuw Joods Centrum dat een regionale functie vervult.

.

*)

Een hele feestweek werd gekoppeld aan de opening van de synagoge. Waarbij vele mensen aanwezig waren zo ook uit Australië de kleindochter en de achterkleinzoon van Rabbi de Wolff. Ik stelde mij zo voor dat Rabbi de Wolff de laatste is geweest die de lichten in de sjoel uit heeft uit gedaan. En bij de heropening van de sjoel heeft de achterkleinzoon van Rabbi de Wolff als eerste de lichten weer ontstoken. Dat was voor alle genodigden een bijzonder moment.

[Naar het programma van de feestweek.](#)